

Előfizetési árak:
 A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 „ — „
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 12 frt — kr.
 Negyedévre . . . 8 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, szeptember 23.

A kiegyezés szentesítve.

Négy esztendeig tartott kiegyezési háboru, innen és túl a Lajtán ismételt pártbomlások, kormányválságok, obstrukciók, parlamenti és utcai harcok, klauzulák és ex-lex állapotok és ki tudná még micsoda egyéb gyönyörűséges históriák után immáron annyira jutottunk, hogy a vám- és kereskedelmi kiegyezésnek 1907. végéig tartó, önálló rendelkezési jogunk alapján történt megnyitása belekerült a magyar törvénykönyvbe, Ausztriában pedig az osztrák alkotmány 14. §-a alapján császári pátens alakjában megjelent abban a takaros gyűjteményben, melyet a bécsi hivatalos lapban, a Wiener Zeitungban rendeznek az osztrák kormányok.

Nagyon csalódnék azonban, a ki azt gondolná, hogy most már aztán nyolcz esztendőre rendben is vagyunk a kiegyezéssel.

Dehogyan vagyunk.

Törvény ugyan, szentesített törvény, királyunk Ő Felsege a mai hivatalosan kijelenti alattvalóinak, hogy: »Mi e törvénycíkket s mindazt, a mi abban foglaltatik, összesen és egyenkint helyesnek, kedvesnek és elfogadottnak vallván, ezenel királyi hatalmunknál fogva helyben-

hagyjuk, megerősítjük és szentesítjük s mind Magunk megtartjuk, mind más hiveink által megtartatjuk,« — de még nagyon messze vagyunk attól, hogy ez a szentesített törvény végre legyen hajtván.

Odaát, Ausztriában annyira zavarosak a politikai állapotok, hogy csak a legközelebbi jövővel sincsenek tisztában maguk az irányt adó és vezető politikusok és államférfiak sem.

Éppen eperczben vesszük a hirt, hogy az **osztrák kabinet beadta lemondását**, valamint azt a másik fontos politikai értesítést, a mely különben előre látható volt, hogy Fuchs dr., az osztrák képviselőház elnöke értesítette a pártok elnökeit, hogy a holnapra kitűzött pártközi konferencia, mely azért volt összehívva, hogy a békének, különösen a delegáció és a kvóta-deputáció megváltoztatásának útját-módját előkészítse, — nem fog megtartatni.

Arról, hogy miféle, milyen irányu, milyen nemzetiségű kabinet lesz megbízva az osztrák politika vezetésével? — sejtelemmel sem bírnak.

Ha a német pártokból állítják össze a kormányt, a csehek kezdik az obstrukciót, ha a többséget képező szlávokból lesz összeállítva, a németek folytatják a végletekig a harcot.

És ha valahogyan meglesz az új osztrák kormány s megszerzi is a parla-

mentben a többséget — a mi alig képzelhető, — még nagyobb kérdések merülnek fel: mi lesz a nyelvrendelettel, a kiegyezéssel és a kvótával?!

Mert Thun gróf bukása csak annyit eredményezhet, hogy az új kormány valamelyes paktum alapján egy kis fegyverszünetet kapva megváltoztatja a delegációt és a kvóta-deputációt, — — de a mostani kiegyezés és az eddigi kvóta egyetlen osztrák pártnak sem kell.

Magyarország még nézheti egy kis ideig ezt a harcot, de legfontosabb gazdasági érdekeit nem hagyhatja függőben évekig még Ausztria kedvéért sem.

Az utolsó kiegyezési konferenciák után május végén általános volt a vélemény, hogy ez az utolsó kiegyezés Ausztriával.

A jelek azt mutatják, hogy ezt sem lehet végrehajtani és életbe léptetni.

Az osztrák kabinet lemondott.

Az osztrák kormányválságról a következő sürgönyöket vettük:

Ma délelőtt 9 órakor Thun gróf miniszterelnök elnöke alatt minisztertanács volt, mely elhatározta, hogy a kabinet lemond. Délelőtt 10 órakor gróf Thun Ő felségétől külön kihallgatáson fogadtatott, mely alkalommal gróf Thun a minisztertanács határozata értelmében az összkabinet lemondását előterjesztette.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A g y ü r ü.

— A „Tiszántul« eredeti tárczája. —

A Mocsáry-ház kertenyiló, vadszőlő-árnyas verandáján villásreggelinél ült az egész család. Csakugy váratlanul két ágbeli rokonság is érkezett családostul: fiatalok, öregek vegyesen. A vendéglátásról messze híres gentry-rokonság elemében volt. A házikisasszony, a szép Mocsáry Klárka, most is, mennyasszony korában a legünnepeltebb a hölgyek között. Feltűnő szépsége, kedélye és szellemével, mint mindig, egy most is ő a társaság központja. A familia első gavallérja, a háziur unokaöccse Heltay Bandi ül mellette, a megyének legjobban vivó és legszebben lovagló huszára, kimár nem egy hajmeresztő bravour — sticklit tett meg a Klárka bódítóan édes mosolyáért, meg a buza- virág-szeméinek egy-egy fölvilanó, simító tekintetéért.

— Sajnálom Klárka, hogy nem ismerhettem meg a vőlegényedet — szölt Bardi.

— Ó kegyelme számüzetett — volt a felelet — a tanárnői képesítők miatt, melytől már csak négy nap választ el s ha már eddig tanultam, meg is akarnám szerezni a profeszori méltóságotat hivatalosan elismerő okmányokat. Szégyenleném, hogy amiért mennyasszony lettem, egy pár heti tanulás kifogja rajtam.

— Látom, hogy a menyasszonyság nem veszi el ambíciódat.

— Dehogyan, hanem inkább időmet, úgy hogy most az utolsó napokban kettőzött szorgalommal és erővel kelt tanulnom. Ezért is fordultam azon határozott kéréssel vőlegényemhez, hogy ez utolsó héten maradjon otthon.

— S mit mond számüzetéséhez a modern Tantalusz? Mert bocsanat édes Klárim, de így melletted ülve élnem érezhetem, hogy szegény vőlegényednek szenvedései bizonyára kissé nagyobbak lehetnek annál, mint mikor megboldogult antik-elődje mohó ujjakkal hasztalan nyult a hamvas, édes, varázslatosan tűnő gyümölcsök után.

— Hát bizony volt miatta közöttünk egy kis nézet eltérés. Ő ugyanis azt állítja, hogy az utolsó napok alatti tanulás semmit sem ér. Kimeríti a testet, lelket s csak zavarólag hat a már elsajátított ismeretekre. Azonban én érzem azt, mi mindent kell még tanulnom s az idő oly kevés hogy éjszakával kell pótolni, nehogy menyasszonyságom tisztességére megbuktassanak.

— Természetesen, vőlegényed félt a kimerítő éjjeli tanulástól.

— Ilyes valamit említett, — felelte fitymálva Klári — pedig hát nem épen volnék ám én amolyan pókháló — hercegisasszony! — s önbizalomtelten emelte föl szép, erős, fehér karjait, hátra vetve fűző nélküli formás felső testét, amely telt volt és hajlékony, meg karcsu, mint a pálma.

— Klárka, ha engem úgy számüznél, megbomlanék érte . . .

— Azt hiszed nem kellemesebb volna nekem is a Béla ittléte, mint nehéz algebrai ismeretleneket keresni? Hát még az alkotmánytan, amikor a politikából végkép nem érdekel semmi! Csupán annyit szoktam belőle olvasni, ahol hírlapok országgyűlési rovatában egyes pontok után oda van téve zárjelben hogy (derültség.)

— No ez pompás! — kacagott Heltay Bandi s elragadtatással nézte, mint jó és tűnik a pir beszédközben a leány üde arcán. Szinte lesujtólag hatott rá, mikor szép cousin-ja szomoruan mondá, hogy most már tanulni kell menni. De alig végző Klárka a szót, sürgönyt hoztak, amely épen neki volt címelve.

Remegve izgatottan bontá föl, aztán főnhangon olvasá:

»Jövök!

Béla.

— Éljen! — kiállítottak a vendégek.

— No ez derék!

— Soha jobbkor! — s a poharak kocintva esördülének össze.

A rokonság még nem ismerte Bercsényi Bélát, a vőlegényt, csupán jó hire járt elől s ez még fokozta kíváncsiságukat, hogy egyszer már láthatnák a jövődöbeli rokont, akiről általánosan el van ismervé, hogy a bírói kar legkitünőbb képzettségű tagja s emellett kifogástalan szeretetreméltó gavallér.

Az általános öröm közepette észre sem

A német pártok kijelentették, hogy a delegáció küldéséről addig nem is tárgyalnak, míg Thunék kormányon vannak és a császár méltányolta azt a kívánságot és megnyugtatta Thun elejtésével.

Az új kabinet mindenáron az osztrák belbéke helyreállítására fog törekedni, oly annyira minden áron, hogy nem fogja banni, ha az egészért Magyarország adja meg. Erősen tartja magát az a hír, hogy *Luenger* lesz belügyminiszter.

Bécs, szept. 20 (Saját tud. távirata). Az új kormány megalakításával *Lichtenstein* herczeg lett megbizva, ki azonban megbizásáról lemondott. Új kormány valószínűleg hétfőn vagy kedden lesz.

A meghiusult konferencia.

Bécs, szept. 23. *Fuchs dr.*, a képviselőház elnöke a parlamenti pártok elnökeihez a következő levelet intézte:

A holnapra kitűzött elnök-konferencia nem tartatik meg. Fogadja stb. Fuchs dr., képviselőházi elnök.

Ezt a levelet Jaworski lovag, a jobboldal elnöke, Funke dr., a baloldal elnöke és Malfatti báró, az olasz pártkör elnöke kapta meg, minthogy Verkauf dr. és Wolf képviselők klubjaik nevében már visszautasították a meghívást.

A belgrádi pör szélhámosai Budapesten.

Szenzációs letartóztatás történt tegnap Budapesten a szerb főkonzul, *Barlovác* György feljelentésére. A főkonzulnál két szerb jelentkezett kihallgatásra, dr. *Simonovics* Milán volt mitroviczai ügyész és *Panajotovics* Mihály, az újvidéki »Zasztava« tulajdonosa. A főkonzul, miután ismerte a jelentkezőket, hajlandó volt őket elfogadni s beszédbe ereszkedett velük. A két szerb rögtön a dologra tért s közölte *Barlovác*czal, hogy őt a belgrádi összeesküvők pöre tekintetében igen fontos adatokhoz juttat-

hatják. Hozzátették aztán, hogy a titoknak ára van: tizezer forint.

— Kie a titok tulajdonkép? kérdezte a főkonzul.

— A belgrádi vádlottak egyikének felesége, *Milinkovics* asszonyé, hangzott a válasz s többet ezuttal nem is mondtak a rejtélyes látogatók, hanem távoztak.

Félóra mulva *Simonovics* és *Panajotovics* visszatértek, magukkal hozva a belgrádi vádlott nejét is, *Milinkovics* Alavanticsné, aki hajlandónak mutatkozott a titok elmondására. A szép asszony így szólt a többek közt:

— Igaz ugyan, hogy az egyik vádlott a férjem, de a mikor a királyról van szó, még sem hallgathatok!

Azután elbeszélte, hogy az összeesküvést *Karagyorgyevics Péter*, a szerb trónkövetelő szította és szervezte hosszabb időn át. Az összeesküvők folytonos összeköttetésben voltak a trónkövetelővel és a *Milinkovics* Alavanticsné volt az, a ki a levelezéseket közvetítette a férje, meg *Karagyorgyevics* herczeg között. E czélból több ízben járt Bukarestben. Leveleket hozott, de senkinek se volt tudomása, sőt csak sejtelve se erről, mint csupán a férjének és a párttűk fejének.

Barlovác főkonzul az asszony vallomásáról terjedelmes jelentést vett föl és biztosította *Milinkovics* Alavanticsné, hogy a tizezer forintot feltétlenül meg fogja kapni. De arra kérte a szép asszonyt, hogy estefelé jöjjön el ismét.

Nyomban azután, hogy a látogatók eltávoztak, *Barlovác* főkonzul siffrizott táviratban tudatta a szerb kormánnyal, a fontos fölfedezést, de mindjárt megjegyezte, hogy a *dolog nem látszik előtte egészen rendjén levőnek* s így ő azt ajánlja, hogy az asszony leleplezéseit, melyekről ő egyelőre kötelességszerűen tesz jelentést, fogadják kellő rezervával mindaddig, amig részletesebben be nem számolhat a dologról.

Estefelé *Milinkovicsné* újból fölkereste a főkonzult s sirva vallotta meg, hogy az *előbb hazudott*. Ezuttal természetesen a kísérői nélkül volt. Mindez pár nap előtt történt s miután *Barlovác* időközben szembesítette az asszonyt *Simonovics* és *Panajotovics*csal, a ki-

nek *Milinkovicsné* a szemükbe mondta, hogy *csak pénzt akartak a szerb kormánytól zsarolni*, a főkonzul utasításokat kért Belgrádból. Ez megjött és *Barlovác* feljelentést tett a budapesti királyi ügyészségnél emberei ellen *zsarolás és hamis tanuszerzés* czimen.

A feljelentés folytán, dr. *Puscariu* vizsgálóbíró tegnap azt a sürgős utasítást adta a rendőrségnek, hogy tartóztassa le dr. *Simonovicsot*, ugyszintén *Panajotovicsot* is. Két detektív ment erre tegnap délután 2 órakor az »Angol Királynő« fogadóba, ahol *Simonovics* nejjével szállva volt. Rövid kihallgatás után *Bérczy* kapitány *letartóztatta Simonovicsot*. *Panajotovicsot* eddig nem találták. A rendőrség dr. *Simonovicsot* még a délután folyamán, ugy négy óra után átkísérte a királyi ügyészség alkotmány-utczai fogházába, a honnan tegnap délelőtt vezették *Puscariu* vizsgáló bíró elé, a ki egyelőre csak röviden hallgatta ki. Nyilván előbb *Panajotovics* elfogatására vár.

Dr. *Simonovics* ismert személy s *Mitroviczán* birt. kir. ügyészi állását annak idején azért vesztette el, mert egy *W.* nevű budapesti pénzemberrel szemben, a ki a patráczi takarékpénztár bűnpörében szerepelt, elejtette volt a vádat. Az volt a gyanu, hogy *W.* megvesztegette.

Kiegyezési törvények.

A hivatalos lap tegnapi számában a következő kiegyezési törvényjavaslatok jelentek meg:

XXX. t.-cikk: A vám- és kereskedelmi viszonyoknak és ezekkel összefüggő némely kérdésnek rendezéséről.

XXXI. t.-cikk: Az államjegyekből álló függő adósság teljes beváltásáról.

XXXII. t.-cikk: A koronaérték megállapításáról szóló 1892. évi XVII. t.-cz. kiegészítéséről.

XXXIII. t.-cikk: Az 1892. évi t.-cikk alapján a magyar korona országainak kormánya és a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok kormánya között az érme- és pénzrendszerre vonatkozólag kötött szerződést kiegészítő pótszerződésről.

vették, hogy a Klára arca borus. Bántotta ez a bejövétel: hiszen tudja, hogy négy nap mulva a vizsga.

A rokonok ellenérvei és rábeszélései még csak szították haragját s az általános öröm és élvelődés elkésztették.

Pont délben érkezett *Becsényi* s rokonszenves megjelenése, megerősítő kedves modora megerősíté a róla hallottakat. Klára csupán ujjhegyét nyújtá az érkezőnek s ez jó emberismerő léte pillanat alatt tisztában volt a dolgok állásával; de mindennek daczára a finom világfi önuralmával elfogulatlan vidámsággal csevegett. Ám a Klára fagyos, kimért duzzogó viselkedése sokkal inkább elkésztette, semmint azt teljesen palástolni tudta volna, mert menyasszonya csak hozzá volt hideg és szertartásos, míg a szép *Heltayval* melegen, őszinte föltűnő hévvel társalgott; ugy, hogy lassankint sötét bíbor önté el az arcát s szemei szinte szikrázó lánggal égtek.

— Klárka — mondta *Heltay*, miután egy ideig szótlan *elragadtatással* nézte a leány csodásfényű, nagy, kék szemeit — eddig azt hittem, hogy csak fekete szemek lehetnek tüzesek s ime a te szép kék szemeid csak ugy szórják a szikrát . . .

— Reményem, hogy veszély nélkül hamvadnak el; bár itt az aggodalom csupán is csak zsindelyes portánkat illethetné: mely azonban tűz és jégkár ellen biztosítva van.

— Egyebeket nem féltesz?

— Nem.

— Pedig tekintetbe vehetnéd édes, hogy huszár-szivekre még eddig nem alakult biztosító társaság.

— És mégis ezek azok a bizonyos kis ingó jószágok, melyeket a pusztító elemtől legkevésbé féltének. Nem árt ezeknek a tűz édesem! A huszár-sziv *Phönix*-madár: hamvaiból újra föléled . . .

. . . Szinte sajnálták a rokonok, hogy asztalbontás következett, mert általános figyelemmel hallgatták a Klárka és *Heltay* ötletes párbeszédjét, mely után a társaság a dohányzóba vonult; csak Klára és vőlegénye indultak a kertbe.

— Miért jött be? — kérdé Klára neheztelve.

— Hogy utolsó napon elvonjam a tulságos tanulástól.

— Mondtam már, hogy erről nekem más a nézetem és meggyőződés. Tanulnom kell az utolsó pillanatig, hogy mindennel elkészülhessek.

— És mondtam én is, hogy nincs valami szerencsétlenebb gondolat, mint meggyötört, holtra fárasztott elmével állani a bizottság elé.

— Maga azt tartja, én meg a magam állításáról győződtem meg. A maga elve helyesnek bizonyulhat zseniális fölfogásu egyénekre, amivel én nem dicsekedhetem; s épen ezért ne vegye folyton irányadó zsinórmértékül másoknak, a saját lángeszű képességeit.

Klára észre sem vette, mint hevült bele a beszédbe. Hangja bántó, ingerült lett s csak

akkor eszmélt föl, midőn a csip és lángba borította Béla arcát.

— Kellemetlen az ittlétem? — kérdé a férfi, kiben a büszkeség és a sértett önérzet keveredett immáron fölülr.

— Persze! — volt reá a daczos válasz. — Hiszen azon segíthetünk; azért nem kell mindjárt a legerősebb eszközökhöz folyamodni. Csókolom kezét!

Aztán megfordulva, gyors léptekkel indult a veranda felé. Higgadtan látszott, bár szívében irtózatot harezot vívott forrón szövető szíve sértett büszkeségével. A rokonoknak — azt adván okul, hogy ide csak kitért s tovább kell utaznia — röviden mondott búcsút s gyorsan távozott.

Klára tudta, hogy a legközelebbi vonattal visszamegy. Megdöbbenve, ijedten nézett utána: szerette volna tartóztatni, de nem merte. Egyrészt el nem viselhette volna a maga megaláztatását, másrészt ismerte *Becsényit*, hogy ő is szenvedni fog önönmagától, elhirtelenkedett bántó távozása miatt. Ez a tudat és a szerelmében való föltétlen elbizakodottság könnyített egy kissé lelkén. És mégis sajátságos nyugtalanságot érzett, könnyeit visszatartotta, pedig sirni szeretett volna meggondolatlan hirtelenkedésén, de büszkeségében, mely különben is alapvonásait képezte lelkének, inkább meghalt volna, semmint visszavonulást mutasson.

Becsényi csakugyan elment s a szülők sejtették távozásának okát. Klárának levertsége s nyugtalanságából mintha az ő lelkébe is

XXXIV. t.-cikk: Az osztrák-magyar bank által kibocsátandó tiz-koronás bankjegyekről.

XXXV. t.-cikk: A magyar korona országainak kormánya és a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok kormánya között a m. kir. pénzügyminiszterium és a cs. kir. pénzügyminiszterium által az Osztrák-magyar banknál arany értékermekben teljesített, illetőleg teljesítendő lefizetések tárgyában kötendő egyezményről.

XXXVI. t.-cikk: A koronaértékben való kötelező számítás behozataláról, az általános érmeforgalom rendezéséről és a koronaértéknek a jogviszonyokra való alkalmazásáról.

XXXVII. t.-cikk: Az Osztrák-magyar bank szabadalmának meghosszabbításáról.

XXXVIII. t.-cikk: Az osztrák-magyar bankot cselekvőleg illető, eredetileg 80 millió a. é. forintot tevő államadóság tárgyában kötendő új egyezményről.

XXXIX. t.-cikk: A magyar korona országainak és Ő Felsége többi királyságainak és országainak kormányai közt a részvénytársaságok, biztosító társaságok, közkereseti és iparszövetkezetek kölcsönös bebocsátása iránt létrejött és az 1878: XXII. t.-cikkbe iktatott egyezmény 8. §-ának módosításáról.

A város pénzügyi helyzete.

Sanyaru idöket élünk s ez nemcsak a kereskedelem, ipar és forgalom terén érezhető, hanem Nagyvárad város pénzügyi viszonyainál is. Rohamos tempóban igyekszünk előre a fejlődés útján; de mivel a város vagyona most már csak ócska, rosz és roszabb középületekben és modern kaszárnyákban van s az 1.800.000 frt értékű regále kötvény teljesen eluszott, drága pótlódó emeléssel tudunk csak kivergödni a deficit hinárjából.

Ez áll a legközelebbi jövőre, amelyetől már jóelőre borsózik a polgárok háta. A mostani

teher is elég nagy és még ujjal fog szaporodni.

Azok a vész hírek azonban, mintha a városi házi-pénztár jelenleg olyan helyzetben volna, hogy még a tisztviselőket sem bírja közelebb fizetni, mert üres a kassza, nem felel meg a valóságnak.

A város házi pénztára a folyó kiadásokat akadálytalanul képes teljesíteni s a legközelebbi pénztár vizsgálatnál is 26.000 frt készpénz volt a város kasszájában.

A város vagyoni viszonyai tényleg nem valami rózsásak, mert a színház építésének gyors megkezdése arra kényszeríti a várost, hogy amitől évek óta tartózkodott: a drága kölcsönhöz kell folyamodni.

Minden városatya előtt ismert dolog, hogy a kaszárnyákat törlesztéses kölcsön útján szándékozott a város építtetni, de a valuta abban maradt rendezése, a bonyodalmas politikai viszonyok nyomasztólagnak hatnak a pénzügyi viszonyokra s megdrágították a pénzt. Ilyen körülmények között helyesebbnek, a városra előnyösebbnek vélte a törvényhatóság, ha a színház építésére megszavazott s 4%-al kamatozó regále kötvényekből építi fel a laktanyát s ha kedvezőbb pénzügyi viszonyok következnek be, felveszi a kaszárnyára a kölcsönt s ebből visszatéríti a színház építésére szánt összegből vett százezreket.

A kedvezőbb pénzügyi viszonyok alakulása azonban elmaradt, de a színház már épül. Tehát pénzről kell most gondoskodni.

A színház építésének költsége legalább eddig nem vált aktualissá, mivel még nem adtak be a vállalkozók kereseti kimutatást. Azonban előbb-utóbb csak fizetni kell a színház építéséért, dr. *Bulyovszky* József polgármester és *Ragány* János főszámvevő a fővárosban próbálnak szerencsét, hogy a viszonyokhoz képest a legelőnyösebb feltételekkel szerezzenek kölcsönt. Ez elől ki nem térhetünk, mert úgy látszik, a pénzpiacz helyzetének javulását hiába várjuk.

A nagyváradai pénzügyi helyzetekhez fordult a szorult viszonyok között a város, hogy a mig kedvezőbb feltételek mellett a nagy kölcsönt felveheti, 6% mellett folyószámlát nyitatt. A

Nagyvárad Takarékpénztár és a Biharmegyei keresk. és iparbank 200.000 frt hitelt szavazott meg s ebből a kisajátítás folytán 70.000 frtot fel is vettek. Ha éppen annyira körmére égett volna a városnak a színház építésének részleges fizetése, itt még 130.000 frt rendelkezésre áll.

Jobban meg lett támadva a törzsvagyon alap, de az ebből történt kifizetéseket a törvényhatóság szavazta meg.

A törzsvagyon alapban az elmúlt évvégén 182.324 korona 80 fillér készpénz volt. Ez összegből beruházásokra, mint: váraljai kisdudóvoda, tolonezház, köztemetők rendezése, koronautcai iskola, ör-utcai iskola stbire mintegy 85 ezer korona lett kiadva, így tehát a város törzsvagyon alapja nagyon leolvadt. S még ebből fogják fedezni a vízvezeték kibővítését.

A jövő évi költségvetést 6% pótlódóval állította össze a főszámvevő s ez bár óriási újabb megterhelhetés, aligha lesz mellőzhető. Mert jóllehet, hogy vannak magasabb egyenes közköltsévelel megterhelt városok is, de ezek nincsenek annyi más teherrel megróva.

A város mostani szorult pénzügyi viszonya miatt tehát nem eshetünk kétségbe, de annál szomorubb képet mutat a jövő.

Kiállítás Nagyváradon.

A 70-es években a biharmegyei gazdasági egyesület sikerült megyei kiállításokat rendezett Nagyváradon, az akkori epreskert helyiségeiben és területén.

Ezt az eszmét vetette fel most a nagyváradai ipartestület elnöksége, a legutóbbi előjárósági gyűlésén.

Valószínűleg a most véget ért szegedi országos kiállítás adta meg erre az impulzust, de bármiként legyen, óhajtható, hogy az eszme megvalósuljon.

Egy biharmegyei ipari és gazdasági kiállítás nemcsak kivihető volna, de sikerrel is biztat.

Az nem lehet elriasztó, hogy a szegedi kiállítás néhány ezer forint deficitel végződött, mert az erkölcsi haszon és siker bőven kárpótolja ezt az aránylag csekély összeget.

átzállt volna valami s a hirtelen szótlanná és lehangolttá vált leányt magára hagyták szobájában, ahol tanulni akart . . . de nem tudott.

Szórakozott izgatottságát nem bírta leküzdeni. Sértő hevessége miatt ezer szemrehányás és önvádtól gyötörve tölté el szobájában az egész délutánt. Az esteli postával aztán egy kis csomagot kapott . . . Csaknem kővé meredve bámult a szállító levélre, ahol a tartalomjegyzék rovatóban egy szó állt csak: *gyűrű*. Egy pillanat alatt lefutott minden csöpp vér az ajkáról; az arca is olyan lett, mint a fehér lilom. Megszédülve támaszkodott az asztalhoz, amig remegve aláírta a nevét s miután a postás távozott, megsemmisülten rogyott a pamlagra.

Mindenre számított, de ilyen lesújtó csapásra nem. Álma, szerelme, boldogsága, amelynek nagysága, nemes igaz tisztasága úgy eltölté egész szívét, lelkét . . . egy fuvalat és vége. Vége . . . vége . . . mondta halk kétségbeeséssel. Összerázkódott. Fagyos hideg futott át percenként erőltlen, bágyadt tagjain. Felállni nem bírt, szóhoz nem tudott jutni ajka, csak fülébe zúgott irtóztató, kétségbeesítő zaj, mintha valami gonosz démon kárhozatot és szégyenét susogta volna egyre a fülébe. Tanult nem rég egy dalt. Megkapta a szöveg és a dallam akkor is mélyen a lelkét s most az is vissza-visszacsengett:

Pehely volt a te szerelmed, elvitte a szellő,
Ugy elvitte, hogy az többé soha vissza nem jő . . .
— Soha vissza nem jő . . . ismételte gépies egyhangúsággal s kitérő könnyeit most

már nem bírta visszatartani, csukló zokogása fölrazta testét, lelkét . . .

Ismerte völegénye határozott jellemét s tudta, hogy ez a szakítás megmásíthatlan. Amit Bercsenyi tesz, azt ha megbánja is vissza nem vonja többé. E tekintetben egyenlők voltak. De mig völegényében nagyra becsülte a határozott jellemet, most önmagában átkosnak találta azon pillanatot, amikor lelkében e vonás megfogamzott.

— — Csillagos szép nyári este lön. Nyugalom és béke szállt a földre, ellentétben Klára lelkének vadul viharzó örületes fájdalomával, mely majdnem eszméletét vette s csak még jobban érezte elhagyatottságát s duló viharát kétségbeesett lelkének a természet fönségesen nyugodt harmóniájában. Ablakát elzárta. Bántotta a menyholt tiszta, derült fönsege s a csillagok rezgő, ragyogó milliárdja. Patakzó könnyei szünet nélkül ömlöttek halavány arcára s úgy érezte, hogy sebzett szívéből törnek elő az égető könnyek, amelylyel elsíratva veszített boldogságát. Lányos észszel végletekig akarta fokozni szenvedéseit, amik már szívében különben is forrongtak: hiszen temeti a boldogságát, ezután már csak feledni kell . . . feledni a fagyos télre vált virágos tavaszt, a bánatra vált örömet, éjjre sötétült ragyogó napját s a fájdalmat, mely boldogságát váltotta föl . . . Feledni: amikor most érezte csak, mint szereti völegényét, feledni gyöngéd ölelését, édes szerelmes csókjait: feledni, amikor már életföltételévé vált ez az álom, mely a

jövő ragyogó szinpompás boldogságával egészen bevonta, egészen eltölté a lelkét . . .

Aztán felugrott, üzte kétségbeesése. Szenvadni akart, szenvedni és temetni, most amikor nem sejtí, nem látja senki szégyenét. Mocsáry Kláranak holnap már büszkén fölemelt fővel s mosolyogva kell az emberek előtt megjelenni, nehogy kárörvendő, szánakozó pillantásokat kelljen elviselnie. Leült egy kis alacsony bársony számolyra s csak nézte, nézte meredt égő szemmel az asztalon a dobozt.

— Milyen kicsi s mégis mily nagyon megalázott . . .

Csendesen zokogva hajta fejét a pamlag szélére és . . . imádkozott . . . Egyszerre csak ismert, kedves illat kezdett szobájában szétoszlan. A Béla finom, illatos cigarettjeinek átombai oszladoztak a papirokról, melybe a visszaküldött jeggyűrű doboz volt burkolva. Ugyanaz az illat, amely Béla ruháiból is kiáradva oly kedvesen érintette át, valahányszor jött. Ezt az illatot érezte csókján, leheletén s ha ment, szinte elesukni szeretne volna a halványkékes cigarett füstöt, hogy ki ne szálljon s maradjon szobájában a ruháin, ajkán, haján, ohová ő gyöngéd szeretettel oda csókolta. Édes mámor fogta el lelkét, amint a sajtáságosan finom édes illat tovább-tovább oszlott a légtelen . . .

— Ez az utolsó . . . az utolsó! kiáltott kinosan fölajdulva s zokogva ugrott fel, hogy fölcsokolja, fölszivja, magába temesse a tőle jövő illat minden parányát.

A nagy világiállítások leg többjénél milliókat áldoztak az erkölcsi siker fejében.

Az ipartestület igen helyesen választotta meg a vezető testületeket, akiknek odaadó működése biztosítja az eredményt.

Csak a hely kérdését nem látjuk eléggé tisztázottnak. A régi járványkórház alig alkalmas erre a célra. A Sport-tér kicsi, a hadapródiskolát pedig aligha átengedik ilyen célra.

Idő azonban még van arra, hogy alkalmas terület után nézzenek a vezető egyének.

Az eszme felvetése mindenestre igen helyes volt.

Az ipartestület csütörtökön tartott előjárósági ülésén terjesztette elő Bertsey György elnök indítványát.

Az ülésnek a kiállításra vonatkozó részét a következőkben adjuk:

Elnöki indítvány 1902. évben rendezendő Bihar megyei és Nagyvárad városi ipari és gazdasági kiállítás tárgyában, hogy:

Mondja ki az ipartestület előjárósága, hogy 1902-ik év nyarán 20 napig tartó, biharmegyei és nagyvárad-i ipar, mezőgazdaság, állat, gyári és háziipar kiállítását rendez, a rendezésre nézve megbizsa az elnökséget azzal, hogy e tárgyban javaslatot készítsen az 1900-ik évben megtartandó közgyűlés elé a következő módokat mellet.

A kiállítások nagy költségét leginkább a csarnokok építése követeli, hogy ez részben megtakaríttassék, javasolja, miszerint a kézmű, gyári, termény és háziipari cikkek elhelyezésére — az iskolai szünidő alatt — a hadapródiskola lenne kikérendő, a gazdasági, állat, erdészeti és földmívelési cikkek, arra külön építendő barakkokban lennének bemutatandók, ezek elhelyezésére a Sport-tér és környéke, vagy a volt járvány-kórház területe lenne alkalmas.

A rendezés beosztása: Az iparosmester, segéd, tanonc és női-kézi ipari cikkek rendezését, a nagyvárad-i és megyei hét ipartestületek által megválasztandó kiállítási bizottság teljesítene. Az állat, erdészeti és mezőgazdasági termények kiállítását a Bihar megyei gazdasági egylet rendezné. A malom, szesz, kőbánya, kőolaj, aszfalt, üveg és egyéb termékek, valamint a megyei házi ipar rendezése, a

A csomaghoz rohanva, lángban égő szemekkel, reszkető örületes szenvedéllyel tépte föl a papirokat s égő ajkához szoritva szívta magába illatát. Szemei szinte tulvilági fényben égtek s e rettenetes perczben látni akarta a gyűrűt, a mely boldogságának temetésére jött. Látni és csókolni akarta utoljára, hogy aztán oda vesse az örök feledésnek, a tűznek . . . a semminek. Remegő kezei alig találtak rá s szinte nem volt lélekereje, hogy szemeit nyitva tartsa. A megkínzott test és lélek kimerült végleg. Érezte, hogy pillanatig marad már csak eszméleténél. Amint a zár föl pattant, kis levélke hullott a földre s a dobozban ott ragyogott . . . egy brilliantokkal és saphirokkal kirakott remek kivitelű antik gyűrű. Azt hitte csak szemei csalják s vibráló ujjai megtapogatták a köveket, a nemes érczet s e pillanatban megállt benne a vér és a gondolat:

— Antik gyűrű, amilyenre már régen vágyott, aminőt régen keresett . . .

Egy hang nélkül hajolt a levélke után s szinte gépiesen olvasta:

— Klárikám, lássa, csak ezt a gyűrűt akartam átadni, azért jöttem.

Csókolja

Béla.

Azután hátra hanyatlott ágyába és sirt, sirt keservesen bujában — örömben.

Irma.

kereskedelmi és iparkamarára volna átruházandó. E három megbízható testület képes lenne egy olyan megyei kiállítást rendezni, mely nagy Biharvármegye és Nagyvárad város tekintélyének mindenekben megfelelne.

Ezek alapján az ipartestület, mint kezdeményezőnek az első teendője lenne, hogy a gazdasági egyletet és a kereskedelmi és iparkamarát felkérné a részvételre, igenlő válasz esetében ezen egyletek kiállítási bizottságokat alakítanának kebelükben, a bizottságok közös együtt működése a rendezőség megválasztásával kezdődne meg, egy védnök, illetve disz elnök és egy intéző elnök felkérése által. A vezetőséget szükséges, hogy megyénk és városunk legjelesebbjei vállalják el. Az ipartestület s gazdasági egylet és a kamara külön-külön elnököt választana, de a felhívások és egyéb megkeresések az intéző elnök által lennének aláírandók.

A 20 nap alatt más ünnepek is rendeztetnének, nevezetesen;

Az ipartestületek VI-ik országos nagygyűlése Nagyváradon lenne megtartandó, melynek határideje ugyis 1902-ik évre esik. A biharmegyei gazdasági egylet ez időre tűzné ki a Lóverseny napjait, az E. M. K. E. közgyűlése, (2) esetleg zászló szentelés és még más egyéb felmerülő ünnepeket.

Az előjáróság ez indítványt elfogadta, jóváhagyás végett az 1900. évi közgyűlés elé terjeszti!

UJDONSAGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch park nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Szeptember 23. A Szigligeti-Társaság ülése d. u. 5 órakor.

Szeptember 24. A koldusápoló egyesület közgyűlése d. u. fél 5 órakor az egylet helyiségében.

Október 1. Papszentelés d. e. 7 órakor a székesegyházban.

* **Nogáll püspök siremléke.** Tegnap helyezték el Rimanóczy Kálmán munkásai azt a veres márvány sirkölapot, amely a megdicsőült püspök nyugóhelyét jelöli a Szent-Vincke intézet kápolnájában, közvetlenül a szentély-korlát előtt. A márványlapra latin nyelven a megboldogult összes czimeit rá vannak vésvé. A szöveg fölött Krisztus monogram. Nap-nap után a kis iskola gyermekek fognak a sirkölapnál térdepelni s bizonyára az ő szelleme, kiváló nagy erényeinek illata be fogja lengeni azt a kedves kis templomkát, a melyből eddig is a keresztény szeretet melege áradt a szegény kis városrésze.

* **Winterhalter emlékezete.** Boldog emlékü Winterhalter Antal nagyvárad-i kanonok jó szíve szándékát követve, hosszú ideig mint elnök fáradhatatlanul buzgókodott a Szent Lászlóról nevezett koldusápoló és gyermekmenedékház egyesület érdekében. Ezekre menő áldozatot hozott az egylet céljainak megvalósítására; a szegények és árvák gyámolítására. Az egyesület kegyeletes módon rójjá le háláját jóltevője, egykori vezetője iránt. Az intézet számára megfestette Winterhalter Antal életnagyságu arcképét, amelyet a mai közgyűlésen, délután fél 5 órakor fognak leleplezni az intézetben. Ez alkalommal dr. Hoványi Gyula jogtanár emlékbeszédben méltatja az elhunyt kiváló főpap érdemeit.

* **Október 6 megünneplése Nagyváradon.** Október hatodikának megünneplése mindinkább nagyobb arányokat ölt. Tegnap a nagyvárad-i 48-as párt Szokoly Tamás elnökletével népes gyűlést tartott, amelyen elhatározták, hogy Nagyváradon gyászünnepelet tartanak. E célból küldöttségileg kéri fel a város összes lelkészeit, hogy október hatodikán gyászistentiszteletet tartsanak. Az ünnepélyes gyászistentisztelet az olasz-i plébánia templomban lesz, amelynek végeztével Nagy Sándor emléktáblájához mennek, ahol a gyászünnepelet lefolyik. A program a Hymnusszal fog kezdődni, mely után emlékbeszéd s szavalt lesz s a Szózáttal fog végződni. Elhatározta a párt azt is, hogy magát Aradon képviselteti s hogy a szoborra Aradon koszorút helyez. A nagyvárad-i ünnepélybe bevonják a 48-as honvédeket, a jogakadémia polgárságát s az egész város polgárságát.

* **Diszes esküvő.** Holnap, hétfőn délelőtt 11 órakor diszes esküvő lesz a várad-olasz-i r. kath. plébánia templomban. Gyertyánffy László János gyéri (torontálmegyei) nagybirtokos vezeti oltárhoz bájos aráját Cziffra Franciska Vilma kisasszonyt, Cziffra Gerő megyei főpénztárnok, nagybirtokos nagyműveltségű kedves leányát.

* **A cséplőgép áldozata.** Siteren borzalmas szerencsétlenség történt a cséplőgépnél. Magyary Erzsébet napszámos leány az étetőnél volt elfoglalva a kék kötelékének elvágásával, mellette foglalatostoktak Albert Mihály és Lakatos Dániel siteri paraszt legények, kik még e komoly munka mellett is kedvet kaptak a tréfálkozásra a szép leánynyal. Hanczurozás közben Magyary Erzsébet bele lépett a cséplőgép dobjába s a annak fogai ballábát térden felül leszakította. Eszméletlen állapotban hozták be a biharmegyei közkórházba, hol az elmult éjjel elhunyt. A két duhaj legényt pedig a nagyvárad-i kir. ügyészség börtönébe hozták be.

* **A mértékletes székely.** Vacsorára marasztották egy lányos uri háznál a falusi székely gavallért. A szives háziasszony váltig kínálta a vonakodó vendéget, a ki a nagy biztatásra enni csak evett egy keveset, de inni teljességgel nem akart.

— Ugyan eesém uram, — szólal meg a házigazda — ne vesse meg a szives kinálást, tessék, igyék mán valamicskét abból a borféléből is; csak nincs tán atyafiságban a Bornemisza familiával, hogy nem akar bort innya?

* **A lakályos börtönök.** A télen jöttek arra rá, hogy a nagyvárad-i kir. ügyészség fogházának czellái nem felelnek meg a mai kor kívánalmainak, nincs elég levegője, higiéniai tekintetben sok kifogás alá esik, a mi nem kis felháborodást is szült. Az állapotokat türehetetleneknek deklarálták, a javítást meg elkerülhetetleneknek úgy, fent, mint lent. A napokban meg is kezdték a renoválást. Az ügyészség udvara telve van téglá törmeléssel és melegített aszfaltos katlanok büze tölti el a helyiségeket. A fogház udvarán keresztbe vonuló épülettömböt alakítják át a kor kívánalmainak megfelelően, még pedig úgy, hogy két czellából csinálnak egyet, az ablakokat pedig tetemesen megnagyobbítják, beaszfaltozzák, — szóval a büntetőjog modern javítási elméletéhez képest lakályossá teszik.

* **A polnai gyilkossághoz.** A tegnapi prágai cseh reggeli lapok Kuttentengből távirati értesítést közöltek arról, hogy Hilsner Leopold tegnap a vizsgálóbírónak bevallotta Hruza Ágnes meggyilkolását és hogy a gyilkosság véghez vitelében ő is részt vett. A mint a bécsi lapok írják, ezt a hirt a prágai rendőrfőnök is megerősítette. A »Narodni Listy«-nek

jelentik Kuttenbergből: Alig hogy az ítéletet kihirdették, Hilsner lelkiállapota tetemesen megváltozott. Ezelőtt ugyanis közönyös volt az egész tárgyaláson, a halálos ítélet azonban nagyon hatott rá. Hétfőn az a hír terjedt el Kuttenbergben, hogy *Labler* főmérnök a kerületi törvényszék udvarán az akasztófa felállítására egy teret mért ki. Ez a hír azonban még misztificáció volt, de eljutott a Hilsner fülébe is, a ki igen meg volt rémülve, hogy már a legközelebbi napon felakasztják. A kivégzéstől való félelem egészen elfogta Hilsnert s tegnap Bandisch vizsgáló-bírósági segéd elé vezettette magát s megvallotta, hogy Hruza Ágnes meggyilkolásánál közreműködött s egyszersmint a két közreműködő gyilkost is megnevezte és most feszült figyelemmel várja mindenki a gyilkosok kilétét. Hogy a Hilsner vallomás a igazságon alapszik-e, vagy csak félelemből vallotta meg a gyilkosság újabb körülményeit, ezt ezideig nem lehet biztosan tudni, minthogy a kérdézt helyről ez ideig nem jött semmi értesítés. Ez eset miatt most Kuttenberg városában nagy izgatottság uralkodik. Mint a »Katólicki Listy« írja Hilsner kétségbeesetten mondta őreinek az ítélet után:

— Én csak 15 évet vártam.

És erre sirni kezdett. Sirt szombat estétől egész vasárnap reggelig

* **Az iparosok figyelmébe.** A piacon áruló iparosokat értesitem, hogy holnap reggel már az ujonnan kijelölt helyen fognak a nagy-piacon kirakodni. *Bertsey* György ipartestületi elnök.

* **Iskolában.**

Tanító: Mi választja el Magyarországot Ausztriától?

Tanuló: A kiegyezés.

* **Eljegyzések.** *Steincz* Kálmán tartalékos honvéd hadnagy, pénzügyigazgatósági tisztviselő, tegnap este jegyezte el *Tóth* Erzsike kisasszonyt, *Tóth* Miklós kórházi ellenőr bájos és művelt leányát. — *Osváth* Kálmán nyüvedi közjegyző, es és kir. tartalékos hadnagy, f. hó 24-én váltott jegyet néhai *Nádudvary* László felvinczi volt főszolgabíró kedves és művelt leányával *Iluskával*, Felvinczen.

* **Fénykép-fölvétel a Hentzi-ünnepről.** A Hentzi-szobor fölavató ünnepére a térparancsnokságtól fotografusok vonultak ki s ezek nagyszabású felvételeket csináltak: 1. a sirbolt beszenteléséről, 2. a menetelés megindulásáról, 3. a mint *Lobkowitz* herceg az ünnepi beszédet tartja. A fölvételek legelső példányait Bécsbe küldték, több példányát pedig a közös hadsereg tisztjei és a hadapródiskolai tanárok rendelkezésére bocsátották, de kapnak belőlük — ha kérnek — a magyar királyi honvédség tisztikara is

* **A szőlő tolvajok büntetése.** Megirtuk néhány nappal ezelőtt, hogy a premontrei rendkértjében, az összes szőlőt lelopta három inas gyermek. A gyermekek felett tegnap ítélezett *Gerő* Armin rendőr kapitány. A megtartott tárgyalás után *Tiszai* Jánost és *Ignáczi* Sándor tizenöt-tizenöt napi, míg *Grósz* Sándort tíz napi elzárásra ítélte.

* **Eliz halni készül.** Egy kávéházi csillag megunta a szivarfüstöt, éjszakázást, fényt, gőzt, mámort, flirtelést s minthogy már ebből a világból nem tudott visszafordulni sehová, tehát az *Eliz* halni készül. Megirta levelét a nagyváradi rendőrkapitánynak, hogy életunt-ságból vet véget életének s feltette a levelet postára. Hanem alig néhány hónapja az a divat járja a postaigazgatóság rendeletéből, hogy a helybeli leveleket minden félórán kézbesítik s így *Eliz* még meg sem írhatta levelét szüleinek, barátainak, midőn a rendőrség szobájában termett, a revolvert elkobozta s őt magát pedig őrizet alá vette a halálból való kiábrán-

dulásig. Persze ő azt képzelte, hogy a levél csak akkor fog eljutni rendeltetési helyére, a mikor már ő átlőtt szívével, vérben ázva fekszik szobája padlóján.

* **Körözött sikkasztó.** A husiatyni törvényszék táviratilag tudatta a fővárosi kapitánysággal, hogy *Márkus* Croban, 25 éves, nyulánk, magas, vöröses haju, kissé féloldalás, hibás szemű fiatal ember 23.000 rubelt és 700 frtot sikkasztván, megszökött. A sikkasztónak egy *Adlerstein* névre kiállított községi bizonyítvány van a birtokában. A rendőrség megtette az intézkedéseket a sikkasztó kézrekerítésére.

* **A hétről.** Jókai a zsidó fiun kezdte — s a zsidó lányon végzi.

A kriminálisták kongresszusa is javítani akar a rabok helyzetén. Nemsokára ott tartunk, hogy ha ma elszavalná *Petőfi*, hogy rabok legyünk vagy szabadok? azt felelnék rá — *rabok*.

Grósz Mór jákói lakos a nevét *Jókaira*, *Grósz* Bella színésznő pedig *Jokainéra* változtatta meg.

A főváros szabályrendeletet készít az utcák tisztaságairól. Helyes. Először is távolítsák el a német czégfeliratokat.

Azt mondták a Jókai házasságára, hogy kacsá. No-no még meglehet, hogy *golya* lesz belőle.

Kakas Márton.

* **Lezuhant az állványról.** Budapesten a *Báthory*-utca és *Nádor*-utca sarkán, az új-épület helyén épülő egyik háromemeletes ház építésénél ma reggel *Alamann* János 38 éves napszámos a háromemelet magasságu állványról lezuhant a mélységbe. A szerencsétlen embert mindjárt a munkája megkezdésekor elszédült és lebukott, összeronesolt tagokkal terülvén el a földön. Súlyos belső sérüléseket is szenvedett. A mentők eszméletlen állapotban vitték a *Rókus-kórházba*.

* **Egy a francia és német nyelvben** kiválóan képzett tanítónő tanfolyamot nyit, a fenti nyelvek nyelvtan és társalgás útján való elsajátítására. Részvételi díj havonként 2 forint. Értekezhetni: *Fürt* S. *Kapuczinus-utca* 68. szám 1. emelet.

* **Hangverseny a Schlauch-parkban.**

A bajai dal- és zenetársulat, ma vasárnap d. u. 2 órától este 7-ig **nemzeti jelmezben**

nagy hangversenyt

rendez. A változatos műsorból különösen fel-
említjük a **német, magyar és szerb egyve-
legeket, a jammot**, melyet a kiállítás ideje
alatt Ós-budavarában működött dal-komikus fog
előadni.

* **Értesítés. A Czillér Imre-féle olasz-i fő-üzletben: a ház lebontása és üzlettem ideiglenes áthelyezése végett, a raktáron lévő áruk, azok tulajdonosai mellett árusíttatnak.**

Véres verekedés Sályiban.

— Saját tudósítónktól —

Nem mulik el ugyszólván hét, hogy Sályi község lakói életjelt ne adjanak valami uton-módon magukról. Nincs talán széles e vármegyének egyetlen községe sem, a hol olyan nyugtalan és gazáza nép laknék, mint a fent-nevezett községben. Még emlékében van mindenkinek egy a pár hónap előtti ottani verekedés, a melynek egyik áldozata *Roskovics* Béla jegyző és neje lett, kit saját lakásában támadtak meg. Alig két hónapja, hogy a csendőrség nyolcz *pénzhamisítót* kísért be Sályiból a nagyváradi

ügyesség börtönébe, kik üzletszerűen gyártot-ták a hamis forintokat és koronákat, ezt követte a *Lakatos* János féle *lólopás* s most újból egy verekedés, melynek áldozata a halállal vívódik.

Tegnap d. u. ugy 4 óra tájban *Lakatos* György sályi-i gazdaember kiment a rétvjére szénát gyűjteni. Alig, hogy kiért a földjére, mindjárt észrevette, hogy szomszédjának szolgálója *Deverdics* János az ő sarujából egy darabon összegyűjtött ugy 2—3 rudasnyit és átvitte az ő gazdája földjére. *Lakatos* a lopáson felháborodva oda ment *Deverdics*-hez, hogy felszólítsa, hogy saruját hozza vissza, midőn *Deverdics*, ki rég gyűlölettel viseltetett *Lakatos* s családjá iránt, reá rohant az ősz öreg emberre s kicsavarva annak kezéből a favillát, egy az ekéhez tartozó vas ösztökével ugy fejbe verte az öreg *Lakatos*ot, hogy a koponyája több helyen beszakadt az éles vas eszköz ütése alatt, folyton kiabálva *Deverdics*: megöllek gaz tót.

Ütötte verte az öreg embert, a hol csak érte, míg végre elájulva elterült a földön, az öreg *Lakatos* kis 8 éves leánya velőtrázó sikoltás között rohant be a faluba, hogy *Deverdics* megölte az apját. *Lakatos* családjá kocsi-val sietett ki a hely színére, a hol az öreget vérében fetrengve találták. Kocsira tet-ték s elszállították a közeli kórorvoshoz, dr. *Mester* Atillához, ki gondos gyógykezelés alá vette az öreg eszméletlen embert, ki egy ér-telmetlen dadogásnál egyebet nem tudott mon-dani. A gondosan bekötözött sérültet a családjá a késő éjjeli órákban hazaszállította az orvos lakásáról, ki bizik életben maradásához.

Hamis ötforintosok.

Az utóbbi időben a pénzhamisítók igen elszaporodtak városunkban. Csak néhány nap-pal ezelőtt találtak a kispiaczon két hamis ko-ronát, tegnap pedig egy embert fogtak el, aki öt forintos állami jegyeket akart manipulálni.

Ez a tegnap lefoglalt államjegy kitűnő ha-misítvány, ugy, hogy laikus ember a legnagyobb vigyázat mellett sem tudja megkülönböztetni azt, hogy hamis-e vagy sem.

A napokban több külvárosi ember jelent-kezett *Réz* Bertalan rendőrbiztosnál, akik el-mondták, hogy egy ember járt a külvároson, aki a népet arra akarja rávenni, hogy gyűjtsön pénzt össze s azt vigyék fel Pestre egy általa ösmert helyre, hol a pénzükért ötször annyi hamis pénzt fognak hozni. Ez az ember mindjárt mutogatta is a hamisítványokat, amelyek kitű-nően sikerültek.

Idáig azonban senki nem ült fel neki, hanem jelentést tettek az esetről, minek kö-vetkeztében a nyomozás megindult.

Réz rendőrbiztos szokott ügyességével látott a nyomozáshoz s oly sikerrel dolgozott, hogy a személy leírás alapján pár óra alatt elesipte a hamispénz áruát, aki így a rendőr-ség elé került.

Süveges Ferencnek mondta magát. Zse-bében találtak két ötforintos államjegyet, amely-nek ugy a serie, mint a sorszáma ugyan az s így világos, hogy az egyik hamisítvány, de nincs kizárva az sem, hogy mind a kettő hamisítvány.

Hogy az elfogott ember csakugyan *Süveges* Ferenc-e, nem lehetett megállapítani, azonban a budapesti rendőrség közveszélyes emberei közt szerepel egy ily nevű ember, aki már több ízben volt büntetve.

Süveges kihallgatás közben olyan nyilat-

kozatokat tett, melyekből Gerő rendőrkapitány nem tartja kizártnak azt, hogy az e hó 13-án éjjel Szolnokon elkövetett rablógyilkosságnak egyik tettese ő.

Ez ügyben táviratilag megkeresték a szolnoki rendőrséget.

Süvegest letartóztatták s egyelőre vizsgálati fogságba helyezték.

EGYESÜLETEK.

A koldusápoló egyesület közgyűlése. A nagyváradai koldusápoló Szent Lászlóról nevezett fimenedékház egyesület tagjait folyó hó 24-én (vasárnap) d. u. 1/2 5 órakor, az egyesület helyiségében tartandó közgyűlésre tisztelettel meghívom. A közgyűlésnek tárgya: Dr. Hoványi Gyula a nagyváradai egyházmegye I-ső kerületének autonómiai képviselője emlékbeszédének kíséretében néhai Winterhalter Antal ő szentsége házi főpapja, váradai kanonok, egyleti elnök olajfestményü arczképének leleplezése. Nagyvárad, 1899. szept. 11. *Palotay* László, váradai kanonok egyleti elnök.

A kiskereskedők gyűlése. A nagyváradai és biharmegyei kiskereskedők társulata folyó hó 24-én délután 4 órakor a társulat helyiségében *rendkívüli* választmányi ülést tart. *Az elnökség.*

IRODALOM.

A Szigligeti Társaság választmányi ülése.

A Szigligeti Társaság tegnap d. u. 5 órakor az Iparbank helyiségében *választmányi* ülést tartott *Rádl* Ödön elnöklete alatt, melyen az elnökön kívül jelen voltak: *Huzella* Gyula, *Sipos* Orbán, dr. *Adorján* Ármin, *Fotássy* János, *Winkler* Lajos, *Szunyogh* Lórándné, dr. *Szombathy* István, dr. *Bodor* Károly, dr. *Gyémánt* Jenő.

Elnök jelenti, hogy a társaság által meghirdetett verses és prózai pályázat eredményét a főtítkár beterjesztette, mely szerint a verses pályadíjat *Sas* Ede, a prózait *Lovassy* Andor nyerte el. Indítványozza, hogy a társaság áldozatkész tagjának *Pálffy* Antalnak köszönet szavaztassék a pályadíjak adományozásáért Szomoruan emlékezik meg ez alkalommal, hogy a társaság egy jeles tagja, ki több alkalommal élénk részt vett a társaság ünnepélyében, *E. Kovács* Gyula elhunyt Segesvárt. Ravatalára koszorút helyezett s most indítványozza, hogy fejezzék ki részvétüket az elhunyt özvegyénél.

Sajnálattal emlékezik meg arról, hogy a társaság belényesi kirándulása iránt mily kevés érdeklődést tanúsítottak a tagok s ha a Bihar-megyei Népművelési egyesület nem támogatta volna az ünnepélyt, ugy az nagy fiaskót vallott volna. Indítványozza, hogy a belényesi kaszinónak köszönetét fejezze ki a társaság a szives fogadtatásért s az ünnepély fáradhatatlan rendezéseért, ugy szintén *Sipos* Orbán kir. tanfelügyelőnek. A látogatásnak különben kellő kihatása volt a belényesi állapotokra.

Sipos Orbán bejelenti, hogy a belényesi ünnepélyt egy emlékfűzetben örökíti meg.

A nagyváradai lat. sz. káptalan a következő átiratban köszöni meg a Szigligeti Társaság részvétnyilvánítását *Nogáll* János püspök elhunyt alkalmából:

Tekintetes *Rádl* Ödön ügyvéd urnak, mint a Szigligeti-Társaság elnökének

Nagyvárad.

Felejtethetlen áldott emlékü nagyprépostunk ftdő dr. *Nogáll* János fölszentelt pergamói püspök elhunytával káptalanunkat ért gyászban csillapító balzsamként hatott fájdalomkra a számos oldalról, a többi közt a

jeles Szigligeti Társaság részéről is kifejezett részvét.

Fogadja tekintetes Elnök ur és az egész Társaság kifejezett részvételéért és a megdicsőült végtisztességtételénél történt képvisel-tetéséért káptalanunknak őszinte köszönetét.

Akik egyébként kiváló tisztelettel maradtunk

Nagyváradon, 1899. július 31-én tartott törv. ülésünkből

Nagyvárad i. sz. káptalan képviselőjében:

Zajnay János,
éneklő kanonok.

Elnök jelenti, hogy az *E. Kovács* Gyulának emelendő szobor javára a gyűjtőleveket szét küldte.

A Kölcsey-egylet meghívja a Társaságot a Nagy-Károlyban f. hó 24-én tartandó Petőfi-ünnepélyre, az idő rövidege miatt azonban a társaság nem képviselhető magát.

A Petőfi-ház emelésére a társaság anyagi-gal hozzá járul.

Az Arany emlék-bizottság által a múlt hóban Nagyszalontán tartott ünnepélyen a Társaság az elnökkel és 12 taggal volt képviselve.

Bodor Károly dr. jelenti, hogy a könyvtár *Gyalokay* Lajos tüzérhadnagy >Nagyvárad i. sz. könyvvével gyarapodott.

Nagy Endre <Róma> cz. lyrai elbeszélésének kiadási költségeihez 50 koronával járul a Társaság.

Az utolsó tárgy az őszi program megállapítása. Az első felolvasó dr. *Nogáll* János püspök emlékének lett szentelve, emlékbeszédet fog mondani dr. *Karsch* *Lollion* derecskei plébános. E felolvasó ideje október hó 22-ike.

Ezen felolvasás pontjainak magállapítására egy bizottságot neveznek ki.

Dr. *Bodor* Károly azon megbízást nyerte a debreczeni Csokonai-körtől, hogy a jövő évben Ersemjénben, a Kazinczy emléknél rendezzenek együttesen egy Kazinczy emlék-ünnepélyt, mely alkalomra közösen viselendő költségen az elhanyagolt állapotban levő emléket is megújítanák.

A választmány a további érintkezések megtételével ez ügyben megbizza a szónokot. Ezzel az ülés véget ért.

Az őszi könyvpiacz legolvasottabb könyve lesz a *Magyar Biztosítási Évkönyv* II. évfolyama, melyet dr. *Róth* Pál, *Szűcs* Mihály, dr. *Farkas* Gyula, dr. *Kondor* Béla igazgatók és *Milhoffer* Sándor, dr. *Virágh* Gyula, *Török* Jenő Endre és *Bein* Károly közgazdasági írók szerkesztenek. A rendkívül díszes és a magyar biztosítás ügy történetét tárgyaló szakmunka, 1 frt 50 krért rendelhető meg a lap kiadóhivatalában és az összes könyvkereskedésekben. A könyv a Biztosítási és Közgazdasági Lapok szerkesztésében (VI. Aradi-utca 40.) jelenik meg.

Igazságszolgáltatás.

Hamisan esküdtöt száz forintért.

Két évvel ezelőtt dr. *Zakariás* Simon mezőkeresztesi lakoshoz elvitt *Borza* Imre keresztesi lakos egy száz forintos váltót, amelyen mint elfogadó *Lugosi* János szerepelt s kérte *Zakariás*t, hogy a váltót értékében vegye át.

Zakariás erre semmiképen sem volt hajlandó. *Borza* azonban igen kérte s így megtette azt neki. Ezen a váltón, mint kibocsátó *Borza* Imréné szerepelt.

Zakariás azonban óvatos volt, amennyiben a pénzt nem adta oda addig *Borzának*, míg meg nem mondta *Lugosinak*, hogy egy nevével ellátott váltót hozzá *Borza* s csak akkor, mikor *Lugosi* a váltó aláírása ellen nem tiltakozott, vette át a váltót.

Időközben azután *Borza* s a felesége elszegényedtek, mindenüket elárverelték s nem maradt semmijök sem, ugy, hogy mikor a váltó lejárt, már lehetett látni, hogy azt *Lugosinak* kell majd megfizetni. Hanem *Lugosi* is meg-

találta a mentséget, mert amikor dr. *Zakariás* ügyvédje *Szokolay* Tamás ügyvéd a váltót beperelte s amikor a törvényszék a sommás végzést kibocsátotta, váltó kifogással élt, azt állítván, hogy a váltót ő soha nem írta alá s hogy senkit sem bizott meg, hogy a nevével a váltóra ráírja.

Ezen kifogási per során három irásszakértőt hallgattak ki, akik az írást a *Lugosi*ének állították, a törvényszék azonban ugy ítélte, hogy ha *Lugosi* a fősküt arra leteszi, hogy a váltót alá nem írta, akkor a kifogásnak helyet ad.

A tábla a törvényszék ítéletét egészen megváltoztatta. *Lugosi*t a kifogásokkal elutasította, a kuria azonban az első bíróság ítéletét hagyta helyben.

Igy azután *Lugosi* János egy napon a törvényszék előtt megjelent s megesküdt arra, hogy a váltón levő aláírás nem tőle származik.

Hanem az ügy ezzel még nem ért véget, mert *Lugosi*t külön perbe fogták.

A büntető törvényszék tegnap foglalkozott az ügygyel.

A tárgyaláson *Móré* Pál dr. elnökölt, a vádhatóságot *Papp* Aurél kir. ügyész képviselte.

A magánpanaszost *Szokolay* Tamás ügyvéd képviselte, a vádlottat pedig dr. *Thury* Kálmán.

A tárgyaláson *Lugosi* tagadta, hogy hamisan esküdtöt volna, azonban ellene vallott a három irásszakértő, akik az aláírást a *Lugosi*ének modták, de ellene vallott dr. *Zakariás* is, aki esküvel erősítte azt, hogy *Lugosi* a váltó aláírást elismerte.

Később a vádlott maga is zavarba jött s olyan feleleteket adott, amelyekből kitűnt, hogy hamisan esküdtöt.

A törvényszék a vádlottat bűnsnek mondta ki s elítélte hat havi börtönre s 10 frt pénzbüntetésre s kötelezte a váltó összegnek s az összes felmerült költségeknak a megfizetésére.

A vádlót felebbezett.

Testvérének gyilkosa. Ez év márczius 18-án este *Tóth* János munkást *Tóth* Sándor nevű czimborája meginválta magához vacsorára. *Tóth* János elfogadta a meghívást s arra kérte barátját, hogy engedje meg neki bátyját *Tóth* Józsefet is magával hozni. Ez a *Tóth* József akkortájtban munkanélkül lézengett a fővárosban s abból élt, amit hébe-korba a Dunaparton való zsákolással keresett. *Tóth* János csakhamar rá is akadt bátyjára egy pálinkamérésben a Csömöri-uton s elvitte *Tóth* Sándorhoz.

Vacsora után theázás következett, amely alkalommal a 8 tagu társaság 13 decziliter rumot fogyasztott el — tea nélkül. Pityókos állapotban mentek el éjfél tájban *Tóth* János indítványára a Komlósy-féle korcsmába, ahol szintén 3-4 liter borral próbálták meg szomjukat oltani. Midőn innen eltávoztak, a Csömöri-uton a két testvér, *Tóth* József és *Tóth* János között előbb szóváltás, majd verekedés támadt.

A küzdelem hevében az idősebb testvér, *Tóth* József kirántotta kését s azt öcsének, *Tóth* Sándornak mellébe szurta, aki ezen szúrás következtében rögtön kiszenvedett ott a helyszínén.

Szándékos emberölés büntetével vádolva állott *Tóth* József a büntető törvényszék előtt, hogy számot adjon a testvéröcsésén elkövetett gyilkosságról.

A tárgyaláson *Eördögh* bíró elnökölt, a vádhatóságot dr. *Keserü* alügyész képviselte. Vádlott kihallgatása folyamán részegségével mentegette magát s azt állította, hogy semmire sem emlékszik vissza.

A tanuk *Tóth* Sándor, *Kőszegi* József, *Csizmadia* József, *Bereczky* János, *Baksi* Zsuzsanna, *Demkó* Ferencz, özv. *Buglos* Istvánné, *Bognár* Bálintné, *Hussi* Mátyás vallomásai után a törvényszék *Tóth* Józsefet halált okozó su-

lyos testi sértés büntetésében mondotta ki bűnösnek s ezért három évi börtönrre ítélte. Az ítélet ellen a felek felebbezték.

A nagyvárad kir. tábla elintézett ügyei.

Előadó: Dr. *Mariencescu Athanas.*

1666 Elidesz Gyula — Nagy Juliánna — megváltoztatva.

1685 Hermann Miklósné — Hermann Miklós — helybenhagyva.

1735 Ercsey Sándor — Arany Juliánna — föloldva.

1736 Nagy Ágnes — Vincze Flórián — helybenhagyva.

Előadó: Dr. *Járosy Kálmán.*

2358 Macsi Miklós — Macsi Lázár — megváltoztatva.

2361 Csanálosi Eszter — Csanálosi András — részben helybenhagyva, részben föloldva.

2364 Magyar Ferencz s. t. cégbejegyzési ügye — föloldva.

2365 Miskolczy Hugó s. t. cég ügye — föloldva.

Előadó: *Dobosfy Alajos.*

2345 Szkurh Floráné — Pantis Anna — helybenhagyva.

2421 Kuthy Károly s. t. — Várnai Béla — föloldva.

2539 Kuthy Károly s. t. — Várnai Béla — rendelet.

2407 Embey István s. t. letét és zárlati jövedelem kiadatási kérvénye — föloldva.

2408 Özv. Vertán Andrásné hagyatéki ügye — föloldva.

Előadó: *Urbán Adolf.*

1957 Diósi Albert s. t. — család stb. — részben megváltoztatva.

2689 Póda Mitru testi sértés — részben megváltoztatva.

2760 Tikász Gergely s. t. lopás, orgazdaság — részben megváltoztatva.

2780 Csauza Jakab zsarolás — helybenhagyva.

2909 Sas János rágalmazás — részben megváltoztatva.

2923 Ifj. Csiszár János lopás — helybenhagyva.

2924 Lapse Tógyer s. t. lopás — részben megváltoztatva.

2927 Nagy György ingatlan vagyon rongálás — helybenhagyva.

2951 Szabó Margit lopás — helybenhagyva.

Előadó: *Poynár Dénes.*

2608 Aradan Szofron hamis eskü — részben megváltoztatva.

2611 Stern Lipót s. t. lopás stb. — részben megsemmisítve, részben helybenhagyva.

2622 Miskoj Ilie s. t. lopás — részben megváltoztatva.

2630 Réti János hatóság elleni erőszak — részben megváltoztatva.

2631 Bács Péter testi sértés — részben megváltoztatva.

2659 Zilahi László rágalmazás — helybenhagyva.

2799 Seres János s. t. testi sértés — helybenhagyva.

2874 Polacsek Pál testi sértés — visszautasítva.

2875 Lévai Etel testi sértés — visszautasítva.

2876 Laub Eberhardt testi sértés — visszautasítva.

SZINHAZ.

Heti műsor.

Vasárnap d. u. *Az ördög pilulái.*

ste. *Sulamith.*

Hétfő: *A fehér csikó.*

Kedd: *Az ördög pilulái.*

Szerda: *Sulamith.* Utolsó előadás.

MULATSÁG.

Az iparos ifjak szüreti mulatsága.

Az iparos ifjak idei szüreti mulatsága a jövő vasárnap, okt. 1-én megy végbe. Érdekes ujtás lesz a mulatságon, hogy a zónapostán képes levelezőlapokkal fog folyni a vidám közlekedés. Ráadásul még ezenfelül a legtöbb képes levelezőlapot nyert leányok között több érték- és emléktárgy lesz kiosztva.

A rendező bizottság által a következő sorok közzétételére lettünk felkérve: Tisztelettel felkérjük mindazokat, kik egyetünk által okt. 1-én rendezendő szüreti ünnepélyre meghívót tévedés vagy feledékenységéből esetleg nem kaptak — de arra igényt tartanak — hogy e végből Fő-utca, Apolló-épületben levő egyleti helyiségünkben jelentkezni sziveskedjenek. *A rendezőség.*

IPARÜGY.

Ipartestületi ülés.

Az ipartestület előljárósága Gerő Ármin hatósági biztos jelenléte mellett, Bertsey György testületi elnök vezetése alatt szeptember hó 21-én tartotta meg rendes előljárósági ülését.

Az augusztus havi előljárósági ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után felolvasott elnöki jelentés azon kegyeletes ünnepélyről, mely a szabadságharcnak egyik martir halált szenvedett hőse, *Rulikowszky* Kázmér orosz dsidás százados siremlékének a város által állandó gondozás alá vétele alkalmával lefolyt az ipartestület egy díszes koszorú helyezett a hős sírjára kegyelete jeléül, az ünnepélyen testületileg vett részt.

A pénztári jelentés szerint augusztus hónapban a bevétel 785 frt 62 kr. Julius havi maradvány 865 frt 60 kr. Összesen 1651 frt 22 kr. kiadás 892 frt 17 kr. A pénztári maradvány 759 frt 05 kr volt.

A *nagypiaczi iparos áru* sátorhelyek végleges rendezése még e hónapban fogantatba fog vétetni.

A folyamatban levő helyi nagyobb építések vállalkozóihoz, úgy a polgármester urhoz a helybeli iparosok foglalkoztatása érdekében, kérvénnyel járult az elnökség.

A már 1897-ik évi február hó 6-ika óta húzódnó, a belényesi vásárvám körül felmerült panaszok elintéztetése végett szintén kérvénnyel járult az elnökség. A Kolozsvárott tartott országos cipész iparos közgyűlésén részt vett két helybeli cipész iparosunk. 20 frt költség lett az elnökség által folyósítva. Mindezen elnöki bejelentések jóváhagyattak.

Az alapszabályok módosítására tett elnöki előterjesztés elfogadást nem nyert.

A menház érdekében Ö Felsége védnöksége alatt rendezendő közjótékonyozélu sorsjáték jövedelméből való részesülés iránt a kérelmezéssel az elnökség bizatott meg.

Az október hó 14. és 15-én *Kolozsvárt* tartandó V-ik ipartestületi országos ülésre a testület képviselőiben az elnök és a főjegyző küldetett ki azon megbízatással, hogy az 1902. évben megtartandó VI-ik országos nagy gyűlés helyéül *Nagyváradot* jelentsék be.

A cipész és asztalos iparosoknak szakosztály megalakítási mozgalma örvendetes tudomásul vétetett.

A menháznál szükségendő épületi javítás és mázoló munkálatainak elkészítése elrendeltetett.

Az augusztus hónapban tartott jótékonyozélu szini előadás jövedelme 283 frt 07 kr. a jótékonyozélu alapra beutaltatott.

A szegény iparos tanoncok részére iskolai író és rajz szerekre 25 frt kiutaltatott.

Az ipariskolába járó tanoncoknak naponkénti ellenőrzésével az aljegyző bizatott meg.

Weiszlovits Adolf és fia cégének a »Rulikowszky« siremlékére adott díszes koszorúért, úgy Szűcs Dezső, Köblös Ferencz, Wallner Fe-

rencz és Fianta Mihály uraknak a jótékonyozélu alapra tett adományaikért köszönet szavaztatott.

Erdőháti Sándor csizmadia és Grünbaum Károly szabó iparosoknak 5—5 frt segély, előbbinek a Szeghalmy-alapból kiutaltatott és még 49 frt 26 kr. hét kisebb összegű számlákra.

REGÉNY-CSARNOK.

A mátészalkai szinidény vége.

Irta: E. Kovács Gyula.

— Beh jó helyre vetődtem! szakítottam meg a nagy álmélkodás-okoza csendet s meg hogy én is szóljak már valamit. Köszönöm is a jóságukat! Isten megáldja!

— Ejnye, ejnye na! ne menjen még! Ugy szeretném valami jóval megtraktálni. Mindig mindig jobban kezdek emlékezni atyja urára. Sokat kaczagott rajtam. A templom kulcsot harangozás után be szoktam volt akasztani a tiszteletes ur szobájának ajtófele mellé, Miindig utánam kiáltott, ha később vett észre: N ni! Sipos uram! tudja-e már, hogy hívják a legnagyobb papfiut? Hogy ne! mondok, hát Ártánynak. Volt rá kaczagás. Ma se tudom, mit kaczagtak rajta, mikor csakugyan úgy hitták.

Aha! Emlékezem már, Arthurról volt szó. Otthon is elbeszélte apám minden vendégnek, hogy a mátészalkai harangozó nem bírja ki-mondani a papja fiának a nevét, fel is irta már az ajtóra krétával, nagy betűkkel, hogy Arthur. De a harangozó nem tágit, Ártánynak hívja folyvást, nem fér a fejébe, hogy miképen hívhatnak Arthurnak valakit addig, míg csak egy Ártány is van a világon!

Együtt neveltünk. Azután megköszönve még egyszer a szivességét, rátértem a sarlók, gereblyék, meg villákra. Ő egész készséggel össze szedegette a szomszédoktól is s felvittük együtt az épülőbenakkor volt Kaszinóba, hol előadásainkat tartottuk. Hitt, hogy látogassam meg másszor is s elváltunk. Nem láttam többé soha. De hogy nem felejtettem, szolgáljanak e sorok hálás bizonyosággal.

Társaságunk, vagyis az öreg Fejér Károly szinész társasága 1857. május vége felé bevégezte már háromhetes évadját Máté Szalkán.

Indulóban voltunk Ungvárra.

A szekerek meg voltak fogadva és be is rendelve egy péntek hajnalra a Görbe Mősz város közepén álló vendéglőjébe.

Be is jöttek 10 óra felé.

Falusi embernek egy néhány órával erről vagy tulról a terminuson, nem határoz. Ideje van legtöbb annak, a kinek semmije nincs.

Most azonban nem okoztak nagy bajt.

Olyanforma vidéki szinész társaság, mint a Fejér Károlyé legalább addig volt, míg én nálá voltam, nem egy könnyen mozdult ki abból a városból, melyben egyszer három hetet sikerült töltenie.

A hitelezők polyp-karjait nehéz lefejtteni ilyenkor a szinész kabátokról; e szegény gage nélküli vándorok szekereinek saroglyáiról.

Itt azonban, most nagy kivételképen, déli egy óra felé indulhattunk volna.

De nem tettük.

Nem tehetők egyebek miatt.

Lehetetlen volt, mert az egész szolgabírói hivatal, mely a Görbe Mősz város közepén álló vendéglőben esett, tizenkét óra után, hazamenet mindig megjelent egy pohár snapszra a vendéglőben az unversáris Mősz városi bácsinál, ki bizonynal nagyobb népszerűségnek örvendett Szalkán, mint akár Buxbaum, akár Smilovics Jankel Nyiregyházán. Itt és ekkor már össze volt gyülekezve az egész szinész társaság. Ki pakolva ide concourralt pakkocsáját, ki már dolgát elvégezve álldogálva vagy pityizálva.

Nők, férfiak, összesen lehattunk 18—20-an. Mindenkre épen nem emlékezem. De mint szerelmes hősnek lehetetlen nem emlékezni. Biróné Szelestey Rózára, primadonnánkra. Multkoriban akadt kezembe egy szinlap, azon már, mint Tóti Dorka személyesítője szerénykedik.

Mint népszinművészes, kénytelen vagyok emlékezni az erős, csengő hangú Komáromi

dlára. Kolozsvárról került ki hozzánk Nagy-Károlyba. Elvette egy marosvásárhelyi derék polgár, vagy tán ügyvéd. Ungvárra jött el érette Vásárhelyről, akkor, mikor még nem volt vasut. Elvitte tőlünk; ma özvegy. Férje meghalt. Ha a színészetnél marad, egy kitűnő színész-
nőkkel több van.

A mint mondtam, össze voltunk gyűlve.

A hivatalnokok, a főbíró kivételével, ki szép nejéhez sietett haza, mindnyájan nőtlén, fiatalemberek voltak.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A trónörökös utja.

Bécs, szept. 23. (Saj. tud. táv.)
Ferencz Ferdinánd trónörökös októberben Nagy-Beckerekre utazik.

A kiegyezés.

Bécs, szept. 23. A Wiener Zeitung ma a kiegyezési javaslatok hátralévő részét közli. (M. T. I.)

A horvát bán Budapesten.

Budapest, Khuen-Héderváry gróf horvát bán Budapestre érkezett és ma délelőtt hosszasan tanácskozott Széll Kálmán miniszterelnökkel. (M. T. I.)

Benzin-robbanás.

Kassa, szept. 23. (Saját tud. távirata).
Keller fűszerkereskedő pinczéjében a tanoncz vigyázatlansága folytán nagy mérvű benzinrobbanás történt, melynek valószínűleg a tanoncz személyében halottja is lesz.

Az árvíz.

Esztergom, szept. 23. Esztergom túl van a veszélyen. Az apadás állandó. Vizállás 622 cm.

Apatin, szept. 23. Reggel 3 órakor a bélyei Petrés-töltés beszakadt és 500 hold főhercegi szántóföldet elöntött. A községet eddig nem fenyegeti veszedelem. (M. T. I.)

Téli hajórajunk.

Lussinpiccolo, szept. 23. A Montecuccoli gróf ellentengernagy parancsnoksága alatt álló téli hajóraj tegnap délután az itteni kikötőbe érkezett. (M. T. I.)

Öngyilkos milliomos.

Belgrád, szept. 23. (Saj. tud. táv.)
Stamenkovcs többszörös milliomos életuntságból föbe lőtte magát.

Választások Svédországban.

Stockholm, szept. 23. Az országgyűlés második kamarájába Stockholm a liberális párt 22 jelöltje közül 21-et megválasztott. (Magyar Táv. Ir.)

Transzvál.

Berlin, szept. 23. A Nationalzeitung írja: Az angol vezető körök mindig tudatában voltak a burok ellen való komoly hadjáratlással járó nehézségeknek. A londoni kabinet azonban majdnem kétségtelen bizonyossággal számíthat arra, hogy Transzvál és Oranje szabadállam ellen való eljárása nem fog más bonyodalmat mag után vonni, csak olyanokat, a melyek magában Dél-Afrikában játszódnak le s a melyeket ott utoljára a britt tulerő fog meg-

oldani. Aligha téves az a föltevés, hogy a háborút nem akaró kabinettagok véleményének megváltoztatására döntő befolyású volt az az alig tagadható tény, hogy Anglia, még ha tekintélyes szárazföldi haderőt állít is sikra Dél-Afrikában, egyébként mégis mindenütt változtatlan létszámban és tetszése szerint való használatra megtarthatja politikájának főszek-
zét, a hajóhadat. A dél-afrikai harcok sem Kelet-Ázsiában, sem Európa keletén vagy a Földközi-tenger más pontjain nem vonnák el az angol állomások fedezésére szolgáló angol tengeri haderőt. A burok helyzetének komolysága éppen Londonban is azt a reményt keltette, hogy még Transzvál ellen való hosszas vérontás esetén is Anglia pozíciója a kínai tengereken és Konstantinápoly előtt érintetlen és nagyobb politikai hatalom kifejezésének lehetősége itt is, ott is változtatlan marad, a mig egyik vagy másik szárazföldi nagyhatalom utját nem állja Angliának. Erre azonban nemcsak most nem vall semmi sem, hanem a jövőre is hiányoznak bizonyos általános természetű föltételek.

Bloemfontein, szept. 23. Az oranjei volksraad ismét folytatta a tegnapi zárt ülés tárgyalásait. Hir szerint a zárt ülések a jövő hét elejéig fognak tartani. A lakosság hangulata nyomott és mindenki aggodva várja a legközelebbi nyilvános ülésre vonatkozó közleményeket. (M. T. I.)

Protória, szept. 23. Tegnap zöldkönyvet tettek közzé, amely Smuts államtitkárnak a kormányhoz intézett jelentését foglalja magában a közte és Greene angol ügyvivő között folyt tárgyalásokról, amelyek a választó jognak öt év után való megszerzéséről szóló feltételes javaslatra vezettek. Smuts azt mondja a jelentésben, hogy a magán megállapodások és tárgyalások eredménye az volt, hogy a két kormány erről az ajánlatról és elfogadásáról nem formális határozatot hozzon, még mielőtt ezt az ajánlatot formálisan előterjesztik. Smuts tagadja, hogy az ajánlat teljes szövegét megtáviratozták Milnernek és hogy az angol kormány olyan táviratot küldött Greenenek, amelyet ez az ajánlat elfogadásának tekintett. Smuts kijelenti, hogy ha transzváli kormány tudta volna, hogy valamelyes nehézséget támasztanak a szuverénitás kérdése tekintetében, nem tett volna újabb javaslatokat, hanem valószínűleg azonnal elfogadta volna azt a meghívást, hogy közös bizottságot alakítsanak a választójognak hét év múlva való megadásáról szóló javaslat tárgyalására. Smuts tagadja továbbá, hogy azt ígérte Greenenek, hogy a törvényhozó testület új tagjainak megengedik az angol nyelv használatát és kijelenti, hogy csak azt a véleményt nyilvánította, hogy ez az ügy könnyen el fog intéződni magától. Végül megjegyzi Smuts, hogy erről a dolgról a Milnerhez intézett távirat említést sem tesz. (M. T. I.)

A Fram expedíciója.

Krisztília, szept. 23. Az Aftenposten jelentése szerint *Peary* a Swerdrup-féle expedícióról szóló jelentésében ezeket mondja: Swerdrup a tél folyamán átkutatta az Ellemere-földet és a nyáron észak felé akar előnyomulni, amennyire csak lehet. Ha hajón nem lehetne előbbre nyomulni, akkor az expedíció egy részével partra száll és szánokkal Grönlandnak eddigéle ismeretlen partvidékén észak felé és kelet felé menne az Independencze-öbölhöz, a hol a Fram egy két év múlva fölvehetné. Ősszel azután a Framot a Farewell-fok megkerülésével délre küldené a keleti

partvidékig, ahol találkozni vele. Ha Swerdrup már az őszön leküldte a Framot Grönland megkerülésére, a hajónak utban kell lennie dél felé. (M. T. I.)

NYILTTER.

Minthogy a tavasz előrehaladásával csecsemőt, gyermeket és felnőttest egyaránt fenyeget a járványok veszélye, ismét csak a minden alkalommal hálásan fogadott

MOHAI

ÁGNES-forrásunk

vizének használatát ajánljuk. Egyrészt mert olcsó, igen kellemes és tiszta ivóvíz lévén, a tavaszi és nyári évszakokban kedvelt élvezetszerként szerepel, másrészt, mert dús szénsavtartalmánál fogva, specificus óvószer is a tífus, cholera és a gyermekek tífoid-szerű tavaszi-nyári hasmenése ellen. Ehhez járul még, hogy a csecsemőt is megvédi az ilyenkor nagyon veszélyes hurutos bélbántalmak ellen, míg szoptatója e víz használata folytán nagyon kedvező összetételű és bőséges tejet nyer. A már meglévő gyomor- és belhurutot gyermekeknek és felnőtteknek gyógyítja. Kellemesen hatván be szénsavánál fogva a gyomor és bél idegeire; a gyermekek lázas megbetegedéseinek pedig nélkülözhetetlen, hűtő húgyhajtó és a szomjat csillapító hatásánál fogva.

—= Kedvelt borvíz. —=

A mohai Ágnes-forrás
kezelősége.

Főraktár:

Édeskuty L.

cs. és kir. udvari szállító

BUDAPEST, V., Erzsébet-tér 18

Kapható minden gyógytárban,
fűszerkereskedésben és vendéglőben.

KÖZGAZDASÁG.

A hegyi választmány ülése.

A nagyvárad hegyközség választmánya tegnap délután ülést tartott, amelyen megbeszélték és megállapították a hegyközség mai közgyűlése elé kerülő ügyeket s ezek között a szüret határidejére vonatkozó javaslatot.

Dr. Sipos Árpád elnökölt; jelen voltak: Bordó Ferencz, Füredy László, Balázsovits Rezső, Kugler Albert, Serdült Bálint, Széles Lajos és Márkus János hegybíró.

A hegybíró jelentése a közegészség és közbiztonság állapotáról semmi különösebb adatokat nem tartalmaz. Feleliti, hogy a lisztharmat sok helyen mutatkozott a szőlőtermésben. A szőlő még éretlen, bár a szemek ki-fejlődtek. Ha nedves, hideg idők következnek, tönkre megy a termés egy része, míg ha szüretig jó meleg idők járnak, még sokat fejlődik a szőlő.

A szüret kezdetére nézve október hó 9-ét javasolják a mai közgyűlésnek.

Miskolczy Barnabás egy augusztus hóban kelt beadványban panaszoja, hogy a katonák bebarangolják a szőlőket s lopják a gyümölcsöt. Vakmerőségükben megtámadják a hegyőröket. A választmány már korábban ártott a katonai parancsnoksághoz és ennek szigorú intézkedés volt a következménye. Örjáratokat is rendeltek ki. Így a beadvány már tárgyalatlan.

A lisztharmatra nézve az elnök azt véli, hogy szükséges volna tudományos kísérletek álta

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Ma vasárnap, szeptember hó 24-én,
a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:
Délután fél négy órakor. Fél helyárrakkal:
Fényes kiállítással, hatodsor:

AZ ÖRDÖG PILULÁI.

Látványos bohóság 3 felvonásban, 15 képen, énekkel és tánczszal.

Kezdeté fél 4, vége fél 6 órakor.

Este hét órakor. — Rendes helyárrakkal:
Evadbérlet 143. szám. Kisbérlet 143. szám.
(Páratlan sz.) (Páratlan sz.)

negyedszer:

SULAMITH

Jeruzsálem leánya.

Keleti opera 4 felvonásban. Szövegét írta: Goldfaden
Adolf. Zenéjét zezette: Davidsohn Emánuel.

SZEMÉLYEK:

Monaoh, polgár Bethlehemben	Várad Miklós.
Sulamith. leánya	Székely Irén
Absolon, a makkabeusok törzéből	Kassai K.
Abigail, a főpap leánya	Wlassák Vilma.
Rebeka	Miklósi Margit.
Ziporah	Komlósi Emma.
Eszter	Turchányi O.
Zingitáng, Absolon szerecsen szolgája	Iványi A.
Dajka	Váradiné
Avidonah	Leővei Leó.
Jeremiás	Nyárai Antal.
Beliázár	Heltai N.

Helyárrak: Alsó páholy 4 forint, felső páholy 8 forint. Támlásszék I—VIII. sorig 1 forint. IX—XI sorig 80 krajczár. Zártszék I., II. és III. sor 60 krajczár. Első emelet. I. sor 50 krajczár, második sortól 40 krajczár. földszinti állóhely 40 krajczár. Katona- és diákjegy a földszinten 80 krajczár. Közép karzat 80 krajczár. Oldal karzat 20 krajczár.

Egy színlap ára a pénztárnál 10 krajczár.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

Holnap hétfőn, szeptember hó 25-én
itt másodsor:

A FEHÉRCSIKÓ.

Vigjáték 3 felvonásban, dalokkal.

A szerkesztőnért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

12263 -1899 tkv.

Árverési hirdetmény.

A nagyvárad kir. törvényszék, mint tkvi hatóság által Oláh Mihály bihari lakos végrehajthatónak Tar Sándor feyencz végrehajtást szenvedő elleni 90 frt. tőke és járulékai iránti végrehajtási ügyében tekintettel arra, hogy az elárverelt ingatlanokért Pavolszky Czeccilia 10%-ot meghaladó utóajánlatot tett, végrehajtást szenvedő tulajdonául felvett ezen tkvi hatóság területén fekvő s a bihari 898. sz. betétben foglalt A. I. 1. 2. r. sz. a. ingatlanokra a kért végrehajtási árverés az 1881. LX. törv. czikk 187. §-a értelmében elrendeltetik s fogantatására határidőül **1899. október 13-ik napjának délutáni 2 órája** Bihar község-házához kitűzetik.

Kikiáltási ár a bihari 898. sz. betétben foglalt ingatlanokra 482 frt, azonban az ingatlanok szükség esetén ezen áron alól is, de 397 frt 10 kron alól ei nem adható, ez az utóajánlat feltétlenül kötelező, venni szándékozók bánatpénzül a kikiáltási ár 10%-át 48 frt 20 krt. tartoznak készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban letenni.

A vétel ár 3 részletben fizetendő és pedig az első részlet az árverés napjától számított

15 nap alatt, a második részlet ugyanazon naptól számított 1 hónap alatt, a harmadik részlet ugyanazon naptól számított 2 hónap alatt minden egyes vételári részlet után az árverés napjától a fizetés napjáig 5% kamattal fizetendő.

Ezen árverés feltételek a hivatalos órák alatt a tkvi hatóságnál és Bihar község előjáróságánál megtekinthetők.

A nagyvárad kir. törvényszék, mint tkvi hatóság 1899-évi aug 11. Olasz bíró helyett:

Kis András.

kir. tszéki bíró.

237 (1--1)

Elite táncztanfolyam!

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséget, hogy körutamról visszaérkeztem és a táncztanítást

f. évi okt. hó 1-én

a »Zöldfa«-szálloda nagytermében vasárnap megkezdem.

Iskolám főrendszere gondot fordítani a test egyenes tartására, ügyes állás, járás és kerek-

ded mozgás elsajátítására, a mint azt évek óta ugy az Orsolya-zárda, valamint az ev. ref. új leány internátus növendékei, ugyszintén kisebb körökben is tánczvizsga alkalmával nagy sikerrel bebizonyítottam.

Ez idén is, mint a mult években több újdonságot szereztem körutamban, nevezetesen: »La carina« **orosz** ballettáncz, Trotszkopf, Trio-walzer, Boston-walzer, stb.

Tandij 2 hónapi időnyre 12 frt. Ismétlőknek 8 frt. Gyakorló kolonokban felnőttek részére szintén 8 frt.

Tanítási idő gyermekeknek d. u. 5—7-ig. Felnőtteknek este 8—10-ig. Nagy kolon este 8—12-ig.

Felvétel végett, szives meghívásra személyesen is teszem tiszteletem.

Jelentkezni lehet a »Zöldfa«-szálloda portásánál, továbbá lakásomon, Nagy Körös-utca, 19. sz. Beczkay Arthur ur házában.

Tisztelettel

Sára Miklós,

az Orsolya zárda és az ev. ref. új leány-internatus állandó táncztanítója.

1-3

Ez évben a tánczidényt m. t. tanítványaim kényelme és a jó időre való tekintetből korábban kezdem.

Új festék gyári raktár!

GALLOVITS M.

N.-Várad, Nagyteleki u. 532 sz. saját ház

A SZOBAFESTŐHÖZ.

Ajánl száraz és olajba tört festékeket Carbolium ház-fedél és kerítés festésre zöld, vörös, barna és természetes, firnisz butor és kocsi-lackok.

BRONZOK, SZOBAFESTŐ ÉS MÁZOLÓ ECSETEK

és meszelők nagy raktára, különösen nagy raktár **szoba-padló-lackokban**, 5-féle színben, egy 1 kilós doboz ára 75 kr. Spiritusz szobapadló-lackok citromsárga, narancssárga és ockersárga színekben, a melyek befestés után 1 óra alatt tökéletesen megszáradnak 1 kiló üvegben 1 frt.

Denaturált szesz kapható legolesőbb árban.

Árjegyzék kívánatra ingyen.

Figyelmeztetés! Az üzlet nem a Szent László piac-téren hanem Nagy Teleky-utca

532. sz. a. van, a Bihar megyei Kereskedelmi Banktól a második ház.

716 32-50

Legolesőbb bevásárlás!

Az összes

nép- és középiskolai

tankönyvek

valamint mindennemű papir, író és rajzeszközök a legjutányosabb áron kaphatók:

SEBŐ J. IMRE könyv- és papirkereskedésében

NAGYVÁRAD, Fő-utca

(Olány-ház.)